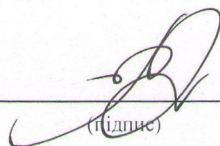

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Юридичний факультет
Кафедра міжнародних відносин

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
ОК 29 Навчальна практика
(обов'язковий)

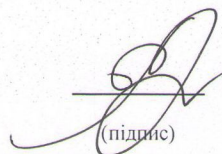
Спеціальність	ІІО Соціальна робота та консультування
Освітня програма	Соціальне забезпечення
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень

Розробник:

(підпис)

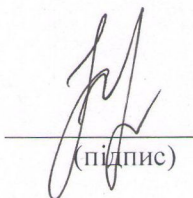
Наталія ВОЛЧЕНКО, к.е.н., доцент

(прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин	протокол від 9 червня 2025 р. № 16
	Завідувач Кафедри (підпис) Наталія ВОЛЧЕНКО (прізвище, ініціали)

Погоджено:

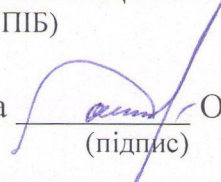
Гарант освітньої програми

(підпис)

Наталія КЛЄЦОВА

(ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма

(підпис)

Олег РОГОВЕНКО

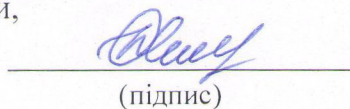
(ПІБ)

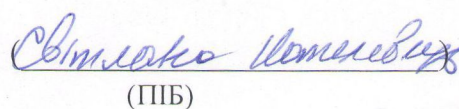
Рецензія на робочу програму (додається) надана:

Іваном КРАВЧЕНКО
(ПІБ)

Наталією ПЕТРОВОЮ
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

(підпис)

(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 19.08 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ		
1.	Назва ОК	НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА
2.	Факультет/кафедра	Юридичний факультет, кафедра міжнародних відносин
3.	Статус ОК	Обов'язковий
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Освітньо-професійна програма “Соціальне забезпечення” Спеціальність 110 Соціальна робота та консультування
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	
6.	Семестр та тривалість вивчення	2 семестр, 16-18 тижні
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл –	150 годин (денна)/150годин (заочна)
9.	Мова навчання	Українська
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Волченко Наталія Василівна, к.е.н.,доц. доцент кафедри міжнародних відносин Години консультацій – кожного понеділка о 12.15, кабінет 110 г
11.1	Контактна інформація	natavol4enko@gmail.com
11.	Загальний опис освітнього компонента	Проходження навчальної практики здобувачами вищої освіти Сумського національного аграрного університету за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення є невід’ємним складником процесу їх підготовки. З її допомогою здобувачі освіти отримують професійні компетентності для подальшого використання їх у реальних ринкових та виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності на підприємствах різних форм власності, в організаціях різних галузей господарства України та поза її межами. Основними завданнями навчальної практики є поглиблення, систематизація та закріплення знань, отриманих студентами під час навчання; ознайомлення з роботою установ соціального захисту, обслуговування та реабілітації, вивчення структури різних типів соціальних установ; формування розуміння значущості соціальної роботи; розвиток умінь будувати професійні відносини з клієнтами під час надання їм допомоги, відповідальне ставлення до клієнтів і колег із соціальних служб; практичне вирішення етичних дилем; застосування теоретичних знань про людину, державу і суспільство; вивчення основних нормативних документів соціального законодавства тощо.
12.	Мета освітнього компонента	Ознайомлення здобувачів з особливостями майбутнього фаху, набуття ними первинних професійних знань, умінь і навичок
13.	Передумови вивчення ОК, зв’язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на загальноосвітніх знаннях та вивченні таких ОК як “Вступ до спеціальності та основи наукових досліджень”, “Історія та теорія соціальної забезпечення”, “Економічні основи соціального забезпечення”. Освітній компонент є основою для вивчення інших ОК та проходження виробничої практики.
14.	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності ґрунтується на таких базових засадах, як відповідальність, сумлінність, чесність, порядність у виконанні своїх обов’язків, справедливість, повага тощо. Її норми

		існують у тісному зв'язку із нормами професійної етики. Політика академічної доброчесності направлена на недопущення проявів академічний плагіату, хибного співавторства, приписування результатів колективної діяльності, публікації вигаданих результатів досліджень, виконання на замовлення та продаж академічних текстів тощо. Моніторинг дотримання членами академічної спільноти університету академічної доброчесності покладається на Раду з академічної доброчесності. Норми, що формують політику академічної доброчесності закріплені у Кодексі академічної доброчесності, Положенні про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ, Положенні про порядок перевірки академічних текстів на унікальність. Доступ до документів: https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/ Перевірка робіт будь-якого рівня на наявність проявів плагіату здійснюється за допомогою систем “Unicheck” та Strikeplagiarism.com. на основі внутрішньої бази університету і відкритих Інтернет-ресурсів. В освітньому середовищі університету формується “нульова” толерантність до будь-яких проявів академічної недоброчесності, а також систематично здійснюється популяризація та інформування спільноти щодо окресленого вище питання. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: – повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); – повторне проходження навчального курсу; – попередження; – винесення догани; – відрахування з університету; (ч.5 ст. 48 проекту Закону України “Про освіту”); – арешт або обмеження волі, або позбавлення волі, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю із штрафом.
15.	Ключові слова	Соціальне забезпечення, соціальна держава, пільги, субсидії, соціальний захист, соціальний проєкт, громадська організація, публічна служба, державні органи

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК												Як оцінюється РНД?
	ПРН 3	ПРН 4	ПРН 5	ПРН 6	ПРН 10	ПРН 11	ПРН 12	ПРН 13	ПРН 14	ПРН 15	ПРН 17	ПРН 18	
	Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження	Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення	Використовувати механізми призначення фінансової соціальної допомоги, пенсій	Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту	Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення	Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення	Аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності	Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення	Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення	Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки	Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні	Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги	
ДРН 1. Розуміти причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства; економічні особливості соціального забезпечення; соціальні проблеми, їх причини та наслідки, а також дії держави щодо їх ліквідації					X	X			X		X		Складання звіту, публічний захист
ДРН 2. Вміти співставляти та порівнювати дані, отримані з різних джерел інформації, визначати вплив співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до		X							X		X		Складання звіту, публічний захист

соціального захисту населення													
ДРН 3. Аналізувати та прогнозувати поточні тенденції розвитку соціального забезпечення із врахуванням значущих подій та їх впливу на хід розвитку суспільних відносин	X					X	X	X				X	Складання звіту, публічний захист
ДРН 4. Застосовувати теоретичні знання з основ соціального забезпечення при вирішенні практичних завдань та врахуванні отриманого попередньо досвіду для прогнозування можливих наслідків прийняття відповідних рішень у сфері соціального забезпечення			X	X					X	X			Складання звіту, публічний захист

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМОПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу	Рекомендована література ¹
	навчальна практика	
Тема 1. Місце і роль фахівців із соціального забезпечення у процесі реалізації основних функцій держави Нормативно-правова база. Збір теоретичного матеріалу за розділами навчальної практики. Отримання індивідуальних завдань.	30	П.6
Тема 2. Методи та організація соціальних досліджень Основні принципи наукового підходу у соціальних науках. Цілі соціальних наук. Роль методології у соціальних науках. Концептуальні основи досліджень. Планування, проведення та аналіз результатів проведеного дослідження.	40	П.6
Тема 3. Дослідження соціального простору міста За попередньою домовленістю із установами, закладами соціального забезпечення міста Суми та громадськими організаціями студенти здійснюють інституційні візити.	40	П.6
Тема 4. Підготовка соціального проекту	40	П.6

¹ Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

Аналіз соціальної проблеми. Розробка проектної пропозиції. Підготовка плану реалізації. Оцінка ризиків проекту. Розробка бюджету проекту. Моніторинг та оцінка можливих результатів. Презентація проекту.		
<i>Разом за семестр</i>	150	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час зустрічей, консультацій, інституційних візитів</u>)	Кіль- кість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кіль- кість годин
ДРН 1. Розуміти причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства; економічні особливості соціального забезпечення; соціальні проблеми, їх причини та наслідки, а також дії держави щодо їх ліквідації	- проведення лекційних (розповідь) та практичних (пояснення) занять з використанням мультимедіа, ілюстрацій, роботи із книгами (читання, переклад, складання плану, рецензування, узагальнення, складання опорних таблиць, діаграм), інструктажів, бесід; здійснення інституційних візитів	20	- додаткове опрацювання матеріалу для написання звіту; - ведення записів за результатами інституційних візитів; - підготовка завдань; - підготовка до захисту звіту; - аналіз проведеної роботи під час практики та написання ґрунтовних висновків до звіту	17
ДРН 2. Вміти співставляти та порівнювати дані, отримані з різних джерел інформації, визначати вплив співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення	- проведення занять (розповідь, пояснення, дискусія (евристична та репродуктивна), робота з книгою (читання, переклад, складання плану, рецензування, узагальнення, складання опорних таблиць, діаграм), здійснення інституційних візитів	20	- додаткове опрацювання матеріалу для написання звіту; - ведення записів за результатами інституційних візитів; - підготовка завдань; - підготовка до захисту звіту; - аналіз проведеної роботи під час практики та написання ґрунтовних висновків до звіту	17
ДРН 3. Аналізувати та прогнозувати поточні тенденції розвитку соціального забезпечення із врахуванням значущих подій та їх впливу на хід розвитку суспільних відносин	- проведення занять з метою ознайомлення студентів із такими методами, як аналітичний, синтезу, індукції, дедукції, компаративним методом, методом комплексного аналізу, соціологічних досліджень та історичним методом, здійснення інституційних візитів	20	- додаткове опрацювання матеріалу для написання звіту; - ведення записів за результатами інституційних візитів; - підготовка завдань; - підготовка до захисту звіту; - аналіз проведеної роботи під час практики та написання ґрунтовних висновків до звіту	18

ДРН 4. Застосовувати теоретичні знання з основ соціального забезпечення при вирішенні практичних завдань та врахуванні отриманого попередньо досвіду для прогнозування можливих наслідків прийняття відповідних рішень у сфері соціального забезпечення	- заняття з використанням технічних засобів навчання, мозковий штурм, рольові ігри, вирішення нагальних ситуативних завдань, диспути, круглі столи, розв’язання проблемних ситуацій, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), здійснення інституційних візитів	20	- додаткове опрацювання матеріалу для написання звіту; - ведення записів за результатами інституційних візитів; - підготовка завдань; - підготовка до захисту звіту; - аналіз проведеної роботи під час практики та написання ґрунтовних висновків до звіту	18
Всього годин		80		70

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Підготовка та захист звіту: - оцінка результатів, матеріалів практики; - оцінка за оформлення звіту; - презентація здобувача вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту; - відповідей на запитання членів комісії із прийому заліку за практику	100 балів /100%	До 18 тижня

5.1.2. Критерії оцінювання

За результатами захисту звіту та матеріалів практики комісія оцінює результати практики студента:

“відмінно” (“А” 90-100 балів за ЄCTS) – отримує студент, який надав достатню кількість матеріалів практики, що підтверджують комплексність і цілісність отриманих практичних знань; практикант одержує, коли відповідь повна, розуміння матеріалу глибоке, основні вміння сформовані та засвоєні; виклад логічний, доказовий, висновки і узагальнення точні; практикант орієнтується в системі чинного законодавства; правильно використовує термінологію. Відгук керівника про проходження практики позитивний. Матеріали оформлені відповідно до вимог і з дотриманням принципів академічної доброчесності.

“добре” (“В” 82-89 балів; “С” 75-81 балів за ЄCTS) – заслуговує студент, який у процесі практики та підготовки звіту виявив знання основного навчального матеріалу, виконував практичні завдання, передбачені програмою, засвоїв основні нормативно-правові положення. Відповідь сформована згідно із зазначеними вимогами, але виклад недостатньо систематизовано, у визначенні понять, термінології та узагальненнях мають місце окремі неточності, які легко можна виправити за допомогою додаткових питань викладача. Відгук про проходження практики позитивний. Наявні неістотні зауваження щодо змісту й оформлення матеріалів. У звітній документації не порушено принципів академічної доброчесності;

“задовільно” (“D” 69-74 балів, “E” 60-68 за ЄCTS) – практикант одержує, коли відповідь свідчить про розуміння основних питань програми практики, однак можна спостерігати значні прогалини в знаннях: визначення понять нечіткі, висновки й узагальнення аргументовані слабо, у них є помилки, знання практиканта фрагментарні, неповні, невміння працювати з документами, джерелами. Відгук щодо проходження практики позитивний. Недбале оформлення звіту і щоденника про проходження практики. У звітній документації не порушено принципів академічної доброчесності;

“незадовільно” (“FX” 35-59 балів за ЄCTS) – отримує студент, який в процесі практики та підготовки звіту виявив прогалини у знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань; надав невелику кількість матеріалів практики; у звіті практики, в наданих матеріалах мають місце суттєві недоліки або складені неправильно; студент не може надати відповіді на поставлені питання; не може обґрунтувати відповідь щодо форми та змісту складеного ним звіту. Складники матеріалів містять очевидні порушення принципів академічної доброчесності.

5.2.Формативне оцінювання:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Оцінка наданих студентом матеріалів практики, оформлення звіту	Після завершення практики
2	Презентація здобувачем вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту	Через тиждень після здачі звітів, дата захисту
3	Відповіді на запитання членів комісії	Через тиждень після здачі звітів, дата захисту

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1.1. Основні джерела

1. Конституція України: від 28.06.1996 р.: станом на 13.07.2022 р. Київ : Центр навчальної літератури, 2022. 64 с.
2. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. Поточна редакція від 06.10.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. Поточна редакція від 16.08.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України : Наказ Міністерства освіти України від 08.04.93 № 93. Редакція від 20.12.1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>
5. Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті затвердженого рішенням Вченої ради Сумського національного аграрного університету від 26.04.2021р.,протокол

№10, та введеним в дію наказом ректора 169-К від 27.04.2021 року. URL: https://practicaltraining.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2024/10/polozhennja-pro-provdennja-praktiki-zdobuvachiv-vo-snau_na-sajt.pdf

6. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 232 “Соціальне забезпечення” для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/28/232-Sotsial.Zabezpech-bakalavr-VO.18.01.pdf>

6.1.2. Інші джерела

7. Баранник Л. Б. Соціальний захист громадян: навчальний посібник. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.

8. Бичук І. О., Червона С. П., Волченко Н. В. Соціальна мобільність у сучасному суспільстві: дослідження факторів, що впливають на підвищення чи зниження соціального статусу. *Habitus*. 2024. №60

9. Гончарова С. Ю., Отенко І. П. Соціальна політика: посіб. Харків: Вид. ХДЕУ, 2003. 200 с.

10. Журба І. О. та ін. Соціальне забезпечення в контексті вступу в ЄС: монографія / За загальною редакцією Дерій Ж. В. Київ: Видавничий дім “Кондор”, 2017. 192 с.

11. Карпенко О. Г. Вступ до спеціальності “Соціальна робота”: навч.метод. посіб. Київ: Слово, 2011. 248 с.

12. Колесников О. В. Основи наукових досліджень. 2-ге вид. випр. та доп. навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 144 с.

13. Кривоконь Н. І. Проблеми соціальної роботи та соціальної економіки в Україні: навч. посіб. Чернігів: Чернігівський державний технологічний університет, 2012. 320 с.

14. Мельничук, Д. П., & Войналович, І. А. (2019). Соціальне забезпечення як інструмент реалізації функцій держави щодо соціальної відповідальності. *Економіка, управління та адміністрування*, (3(89), 24–29

15. Право соціального забезпечення: підручник; за заг. ред. О. М. Ярошенка. Харків: Право, 2019. 376 с.

16. Семигіна Т. В. Грига І. М., Шевчук О. С. Введення в соціальну роботу. Київ: Фенікс, 2001. 288 с.

17. Соціальна робота в Україні: навч. посіб.; за заг. ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.

18. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2 : навч. посіб. Київ: Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 264 с.

19. Файер О. А. Поняття професійної діяльності та її структурні елементи. *Університетські наукові записки*. 2009. № 3. С. 126–129. URL: <http://archive.nbu.gov.ua>

6.2. Додаткові джерела

20. Верховна Рада України. Офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
21. Державна служба статистики. Офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
22. Державної служби зайнятості. Офіційний сайт. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>
23. Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України. Офіційний сайт. URL: <https://idss.org.ua>
24. Міністерство соціальної політики України. Офіційний сайт. URL: <http://www.msp.gov.ua>
25. Соціальна економіка: наукове фахове видання. <https://periodicals.karazin.ua/socceconom>

Рецензія на робочу програму (силабус) ОК 29. Навчальна практика
Розроблену викладачем кафедри міжнародних відносин к.е.н., доц. Наталією ВОЛЧЕНКО

Параметр, за яким оцінюється робоча програма(силабус)освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом(ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН(для обов'язкових(ОК))	+		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		

Член проєктної групи ОП
Соціальне забезпечення
(назва)

Іван Кравченко
(ПІБ)

[Підпис]
(підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)	+		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання(ДРН)	+		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	+		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	+		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	+		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	+		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	+		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання(ДРН)	+		
Література є актуальною	+		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	+		

Рецензент

Викладач кафедри міжнародних відносин д.ф., доцент Наталія ПЕТРОВА
(назва) (посада, ПІБ)

[Підпис]
(підпис)